

TEVİTÖL 5: Yeni TEVİTÖL (T-21C)

Bir önceki yazımda TEVİTÖL’de şu anda kullanılmakta olan sistemden bahsettim ve bu sistem ile mezun olan öğrencilerin üniversitelere girişteki başarılarını irdeledim. Bu yazımda ise “Yeni TEVİTÖL” sistemini (T-21C) anla(t)maya çalışacağım. TEV’in yaptığı açıklamalardan anladığım, 3 önemli özelliğin ortadan kaldırılmasıdır: giriş sınavı, İngilizce hazırlık, IB eğitimi. Yeni sistem ise velilere gönderilen mektupta şu şekilde özetlenmektedir.

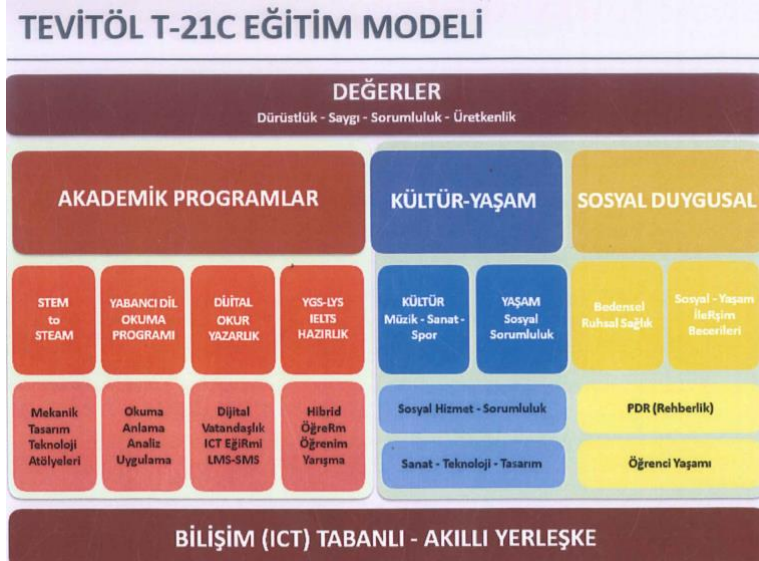
Eğitim Modeli: STEM-STEAM (Fen-Teknoloji-Mühendislik-Sanat-Matematik)

1. Tasarım odaklı geliştirilmiş eğitim bütünlüğü
2. Bilişim tabanlı okul ve eğitim yönetimi
3. Son sınıfta yoğunlaştırılmış YGS-LYS desteği

Programlar

1. Disiplinler arası, uygulamalı ve tasarım odaklı öğrenim süreçleri
2. İleri seviye İngilizce dil eğitimi
3. Odaklanmış sosyal ve sanatsal faaliyetler
4. Yüksek öğrenim ve mesleki rehberlik

Sınavla Giriş

Önce sınavla giriş konusuna değinmek istiyorum. TEV profesyonelleri MEB'in TEVİTÖL'ün kendi sınavını yapmasına izin vermediğini söylüyorlar. Bu bilgi yanlış değil ama eksik. Özel liselerin nasıl öğrenci alacağı kendi yönetmelikleri ile belirlenir. Kurumun kendi sınavını yapabilmesi için yönetmeliğinde bu konunun açık bir şekilde belirtilmiş olması gerekir. Benim anlayabildiğim kadarı ile geçen sene bir velinin şikayeti üzerine TEVİTÖL'ün bu sınavı yapamayacağına karar verilmiş. TEVİTÖL'ün eski yönetmeliğinde bu sınav vardı diye biliyorum, fakat bu yönetmelik MEB'in özel öğretim kurumları yönetmeliğini değiştirmesinden sonra güncellenmemiş olabilir. Şu anda TEVİTÖL'ün kendi sınavını yapabilmesi için MEB'in onaylayacağı bir yönetmelik değişikliği yapması gerekiyor. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne prosedüre uygun bir başvuru yapılmalı.

MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin 51. maddesinin 2. bendinde "Dengi resmi okulların tabi oldukları yönetmelik hükümlerinden farklı uygulama yapmak isteyen okullar, Bakanlık tarafından onaylı kurum yönetmeliklerine göre kayıt ve nakil işlemlerini gerçekleştirirler" diye belirtiliyor, yani onaylı bir kurum yönetmeliği gerekmekte. Ayrıca aynı maddenin 10. bendinde "Kayıtlarda okulların kayıt ve kabul şartları ayrıca aranır" ibaresiyle, okulların merkezi sınav notu dışında şartlar (CAS testinden belirli bir seviye gibi) getirmesinin mümkün olduğu ekleniyor. Popüler medyadan bir referans eklemek gerekirse, özel liselerin kendi sınavları ile öğrenci alabilecekleri, yakın zamanda Pervin Kaplan tarafından kendi sitesinde dile getirildi (<http://www.pervinkaplan.com/detay/ozel-okullar-kendi-sinavini-yapacak-mi/3934>). Özetle, özel liselerin kendi sınavlarını yapmasının yolu açık.

Eminim, MEB ülkenin en eski ve en başarılı üstün yetenekli öğrenci okuluna kendi sınavını yapması için izin verecektir. Ayrıca yatılılık ve bursluluğun da kurum içi sınavın ek gerekçeleri olduğunu düşünüyorum. Eğer TEV okulun temel özelliğini sürdürmek istiyorsa, bu izni almak için çaba göstermesi şarttır. Bu izin olmadan üstün yetenekli öğrenci eğitimi mümkün olmayabilir.

Program

Görselde 9, 10, ve 11. Sınıflarda kullanılacak metod olarak "STEM to STEAM" belirtilmiş. STEM kısaltması, eğitimde bilim, teknoloji, mühendislik (ve tasarım) ve matematiğe önem verilmesini talep eden bir grup tarafından Science, Technology, Engineering (and Design), ve Mathematics sözcüklerinin ilk harflerinden oluşturulmuştur. Zaman içerisinde bu akım güçlendikçe, sanata önem verilmesi gerektiğini düşünenler sanatın da yeni akımda temsil edilmesi gerektiğini vurgulamak amacıyla Arts sözcüğünün ilk harfi olan A'yı STEM kısaltmasının uygun bir yerine yerleştirip STEAM kısaltmasını üretmişlerdir. "STEM to STEAM" bir eğitim modeli veya programı değil, yeni eğitim akımında sanata da vurgu yapmak isteyenlerin başlattığı bir harekettir. Bu hareketin bir web sitesi vardır. Adını tahmin etmek kolay: <http://stemtosteam.org/>

Bu kısaltmalar zincirinin bir sonraki halkası ise STREAM kısaltmasıdır. Bu kısaltma ise dilbilimcilerin ve edebiyatçıların kendi alanlarının da önemli olduğunu vurgulamak için kısaltmaya Reading ve Writing ("Rayting" okunur) sözcüklerini çağrıştıran R harfini eklemeleri ile oluşmuştur. Konu ile ilgilenenlere şu 3 makaleyi önerebilirim:

- <https://www.psychologytoday.com/us/blog/imagine/201103/stem-steam-stream-writing-essential-component-science-education>

- https://www.huffingtonpost.com/rob-furman/stem-needs-updated-to-str_b_5461814.html
- <https://edtechmagazine.com/k12/article/2017/08/history-stem-vs-steam-education-and-rise-stream>

Tabii hikaye bu kadarla da kalmıyor. Girişimciliğin önemine vurgu yapmak isteyenler de STREAM'ın başına E (Entrepreneurship) harfini eklemeyi öneriyorlar: ESTREAM

- <http://www.touraculture.com/blog/2017/03/s-t-e-m-vs-s-t-e-a-m-vs-s-t-r-e-a-m-vs-e-s-t-r-e-a-m/>

Kanımcı bu kısaltmalar günün modasını yansıtırlar. Birer eğitim modeli değildirler. Yeni bir program için bunlardan herhangi birisi ancak genel eğilimi sinyalleme amacıyla kullanılabilir. Ama programda “STEM to STREAM” ibaresini görünce biraz irkilmemek elde değil.

Özetle STEM veya STEAM bir yaklaşım. TEVİTÖL’de nasıl uygulanacağını belirten detaylı bir program ortada yok. Bu yaklaşımlara (STEM, STEAM, STREAM, ESTREAM) itirazım yok, ama bunların kazandırmayı hedefledikleri yetkinliklerin nasıl elde edileceğini detaylandıran bir plan yok. Veliler de haklı olarak bu bahsedilen hedeflere nasıl ulaşılabileceğini merak ediyorlar. Yeni müfredat ve ders programı detaylandırılmadan kulağa hoş gelen kelimelerle yapılan program tanıtımları maalesef tatmin edici olmuyor—hele yerinden edilen program IB gibi kazanım ve detayları çok belli olan bir program ise.

Beni daha çok rahatsız eden şey ise yenilik olarak sunulan şeyin yıllardır TEVİTÖL’de başarı ile uygulanan eğitime çok benziyor olması. Okulun sitesindeki Fen Bilimleri bölümüne girip öğrencilerin işbirliği yaptığı kurumlara ve katıldıkları etkinliklere bir göz atın. Yıllardır bu çocukların robot yarışmalarına (FIRST Robotics Competition) katıldıklarını biliyorum: demek ki STEM eğitimi ile hedeflenen kazanımlara ulaşıyorlarmış. Şimdi ne değişecek? Sadece yeni laboratuvarlar mı?

Bunun yanında, programın tanıtıldığı görselde yazılı olan “ileri seviye İngilizce dil eğitimi” ile “odaklanmış sosyal ve sanatsal faaliyetler” zaten geçmiş yıllardaki TEVİTÖL sisteminin birer parçası idiler. Yeni sistemin nesi yeni?

Programın dördüncü bacağı olarak ise yüksek öğrenim ve mesleki rehberlik yazılmış. Şimdiye kadar bu önemli değildi de şimdi mi (yani Türk üniversitelerine yönelindiği dönemde) önemli oldu? Mezunların üniversitelere yerleştirilmesi önemli ise geçmişte neden sadece bir yarı-zamanlı yurt dışı eğitim danışmanı ile yetinildi?

Görselde TEVİTÖL’ün değerleri olarak “Dürüstlük, Saygı, Sorumluluk, Üretkenlik” belirtilmiş. Halbuki TEV’in 2017 faaliyet raporunda TEVİTÖL’ün değerleri şöyle sıralanıyor:

TEVİTÖL’ün Değerleri

- Güven
- Karşılıklı saygı
- Paylaşım
- Tutarlılık
- Dürüstlük
- Hoşgörü
- Yaratıcılık
- Sorumluluk
- Adalet
- Bilgelik
- Mutluluk
- Sevgi

Hatta yanılmıyorsam, okulun kampındaki gruplar bu değerlerin ismiyle anılırdı. Ne oldu da 12 değer dörde indi? Güven, Yaratıcılık, Paylaşım, Adalet, Tutarlılık, Bilgelik, Mutluluk, Hoşgörü ve Sevgi “Yeni TEVİTÖL”ün değerleri arasında değil mi?

Görsellerdeki içeriği daha fazla eleştirmek istemiyorum. Ama şunu da söylemeden geçemeyeceğim. Derslerimde iyi sunumu anlatmak için kötü bir içerikle sunum yapar, öğrencilerden gördükleri hataları saymalarını isterim. Şimdi okuyucudan da yukarıdaki ikinci tabloyu inceleyip gördükleri yazılım hatalarını listelemelerini istiyorum. (Anlaşılan kullanılan font veya yazılım “t” ve “i” harflerinin bir araya gelmesini hazmedemiyor.) Ardından, 25 yıllık bu okulun programını altüst edecek değişim iddiasında olan bu proje önerisinin profesyonelliği hakkında kendi fikirlerinizi oluşturacağınıza eminim.

İngilizce

“Yeni TEVİTÖL” programında İngilizce hazırlık yok. Fakat Yeni TEVİTÖL’ün mimarları öğrencilere çok iyi İngilizce öğreteceklerini iddia ediyorlar. Pek detaya girmiyorlar ama söylem 4 yıl boyunca yılda 400 saat İngilizce eğitimi verileceği yönünde. Ayrıntıya girelim-şeytan ayrıntıda gizlidir.

Geçmişte TEVİTÖL’de hazırlık sınıfında 36 hafta boyunca haftada 20 saat İngilizce eğitimi vardı. Bunun yanında haftada 6 saat de Matematik ve Fen terminolojisi öğretiliyordu. Yani İngilizceye yapılan temel (hazırlık) yatırım bir yılda 936 saat idi. Bunun üzerine, 9. sınıfta haftada 8 saat; 10 ve 12. sınıfta haftada 4 saat, 11. sınıfta ise (IB) haftada 6 saat İngilizce dersi vardı. Bunu sonucu olarak, TEVİTÖL mezunu 5 yıl boyunca hazırlıkta 936 saat, 4 yıl boyunca ise 792 saat olmak üzere toplam 1,728 saat İngilizce eğitimi almış olarak mezun oluyordu. Tabii bununla da kalınmıyor, öğrencilerin aldığı Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji dersleri de İngilizce işleniyordu. Bu çocukların iyi bir İngilizce ile mezun olduğuna şahsen şahit oldum. Türkiye’de kalmayı tercih edenler bile üniversiteye geldiklerinde genellikle hazırlığı atlayabiliyorlardı. (İstisnalar hariç mezunların TOEFL İBT puanları 95-120 arasında idi.)

Yeni TEVİTÖL’de ise yılda 400 saat ile iyi İngilizce öğretileceği öne sürülüyor. MEB sitesinde duyurulduğu şekli ile (http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_02/21173451_ort_ogrtm_hdc_2018.pdf) hazırlık sınıfı olmayan Anadolu lisesi müfredatında İngilizce’ye haftada en fazla 8 saat ayrılabilir. Yılda 288 saat eder ve MEB bu sürenin aşılmasına izin vermez. Yatılı öğrencilere akşam saatlerinde İngilizce öğretilbileceği iddia ediliyor. Kanımca yatılı öğrencilerin ders dışı saatlerde İngilizce film izlemesi veya İngilizce tartışma kulübü etkinliklerine katılması çok iyi bir fikir. Ama bunu zorunlu yapamazsınız. Ayrıca bunu yaptığınızda bu etkinliğin hangi etkinliğin yerini alacağını da iyi düşünmek gerek. TEVİTÖL öğrencileri ders dışı saatlerde boş durmuyorlar ki. Bu okulda 8 bilimsel dergi çıkarılıyor ve çok aktif bir kulüp yaşamı var.

Diyelim ki, ilk yıl (9. sınıfta) şapkadan tavşan çıkarıp 400 saat İngilizce öğretmeyi başardınız. Bu çocuklara 10. sınıfta Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik derslerini İngilizce vermeyi planladığınıza göre, öğrencilerin İngilizce eğitimi, İngilizce dersleri ile sınırlı kalacak. Bu öğrencilerin gerçekten İngilizce yüksek öğrenim alacak kadar (yani B2 veya C1 seviyesinde) İngilizce öğrenebileceklerini düşünen var mı?

Bu programın daha da fantastik tarafı 12. sınıfta. Net bir şekilde belirtildiği gibi 12. sınıfta öğrenciler üniversite sınavına hazırlanacak. İsteyenle iddiaya girerim ki, 12. sınıfta İngilizce öğretmezsiniz (bakınız tüm “sınav” okulları). Daha da ötesine gideceğim: 11. sınıfta da İngilizce derslerinde çok zorlanırsınız (tahminim dersler ancak kağıt üzerinde kalır) çünkü 11. sınıf öğrencisi de sınavı düşünmektedir ve sınava yabancı dilden girenlerin dışında kalan büyük çoğunluk için sınavda İngilizce yoktur.

Bu işin olmayacağına inancımın bir nedeni de, şu anda ülkemizde yabancı dili iyi öğrettiğini iddia eden tüm okullarda hazırlık sınıfının bulunmasıdır. 4 yıllık lise eğitimi sırasında haftada 8 saat ile bir yabancı dili iyi öğretmek mümkün ise, neden bu ülkenin birçok iddialı okulunda hazırlık sınıfı var?

Başka okulların deneyimlerinin yanında TEVİTÖL'ün "hazırlıksız" eğitim ile kendi deneyimi de var: 2005 ve 2006 yıllarında TEVİTÖL'de hazırlık yoktu. Bu iki yılın deneyimlerinden sonra okulda bir hazırlık sınıfı olmasına karar verildi. Kurumsal hafıza önemlidir.

Özetle, yeni TEVİTÖL'de öğrenciler İngilizceyi sıradan bir Anadolu veya Fen Lisesi öğrencisinin öğrendiği kadar öğrenebileceklerdir (A2, en iyi ihtimalle B1). Üstün yetenekli öğrencilerin sıradan lise öğrencisinden daha hızlı öğreneceğini varsayabiliriz, fakat gelecekte bu okula üstün yetenekli öğrenci geleceği konusunda benim ciddi kaygılarım var.

Geçen yazımda hazırlığın tek amacının dil öğretmek olmadığını, 8. sınıfta yaşamdan kopartılıp test makinesine dönüştürülen çocukların hazırlık senesinde yaşama geri döndüğünü ve lisenin kültürünü içselleştirme fırsatına kavuştuklarını da yazmıştım. Mezunlardan öğrendiğime göre, hazırlık okulda öğrencilerin en çok kulübe girip çıktıkları ve dersler dışında ne yapmak istediklerine karar verdikleri sene imiş. TEVİTÖL velilerine yazılan mektubu imzalayanlar ise şöyle düşünüyorlar:

Hazırlık Sınıfı Kaldırılması ve İngilizce Öğretimi

Öğrencilerimizin 8. sınıfta kazandıkları akademik ritmi, ders çeşidi azlığı ve beklentinin sadece ağırlıklı olarak İngilizce öğrenime yoğunlaşmasından dolayı kaybettiklerini gözlemlemekteydik.

Okulumuzun geniş sosyal faaliyetlerine hazırlık sınıflarında giriş yapan öğrencilerimizin 9. sınıfta akademik yönden tekrar odaklanması zorlaşmakta, öğrencilerimizin okula giriş başarıları ile mezuniyet başarıları arasında önemli farklar oluşmaktadır. Ayrıca hazırlık sınıfı gençlerimizin üniversiteye bir yıl geç başlamasına, üniversiteye her anlamda hazır öğrencilerin verimi düşük fazladan bir yılı daha lisede geçirmelerine neden olmaktadır.

Bu paragrafı yazanların eğitimci olmadıkları çok açık. Keşke öğrencileri ile konuşup hazırlık sınıfı hakkında ne düşündüklerini sorsalardı.

Sınav Okulu Olmak

Herhalde Yeni TEVİTÖL'ün beni en çok üzen tarafı üniversite sınavı odaklı olması. Çoktan seçmeli sınavlar hakkında ne düşündüğümü bir blog yazısında detaylı olarak yazdım: Eğitim Sistemimizin Tümörü: Çoktan Seçmeli Sınav (<http://erhanerkut.com/analiz/egitim-sistemimizin-tumoru-coktan-secmeli-sinav/>) Burada çok fazla tekrar yapmak istemiyorum. Ama birkaç noktaya değinmem gerek. Bu yazıda testlerin tam 20 dezavantajını saymıştım, buraya sadece ilk dört tanesini alacağım:

1. Yaşamda başarı ve mutluluk için önemli olan birçok özelliği çoktan seçmeli testler ile ölçmek mümkün değildir: eleştirel düşünme, yaratıcılık, motivasyon, esneklik, merak, azim, güvenilirlik, dayanıklılık, empati, coşku, disiplin, özfarkındalık, özgüven, özyönlendirme, yurttaşlık, liderlik, tutku, cesaret, beceriklilik, dürüstlük, hayret duygusu, estetik duygusu, birlikte başarabilmek. Bunları

ölçemeyen bir ölçüt ile kariyer kararı verilmesi (veya yönlendirmesi yapılması) hem birey hem de toplum için çok sağlıksızdır.

2. Testler sadece belirli alanlardaki bilgiyi ve bu bilginin kullanımını ölçebildiklerinden ancak kısıtlı bir ölçüt oluştururlar. Eğitimin tüm çıktılarını ölçemediğinden, testler eğitim değerlendirmesi için uygun bir alet değildirler. Sadece doğru ve yanlış cevapların olduğu aşırı basitleştirilmiş bir seçim ortamı gerçek yaşam ile alakalı değildir. Standart testler müfredatı (ve öğrenmeyi) banallaştırır ve özellikle yaratıcılığı (ve merakı) törpüleyerek öğrencilerin yaşamda başarı şanslarını azaltır. Test bağımlısı hale gelen öğrenciler gerçek hayatta karşılaştıkları problemlerde bile seçim yapabilecekleri şıklar beklerler, ortaya fikir koymakta zorlanırlar ve çözüm üretemezler. Standart testler öğrenciyi ancak standart testlere hazırlar, üretken bir yetişkin olmaya hazırlamaz.
3. Öğretmenler öğrencilerinin testlerde başarılı olmasını istediklerinden test odaklı eğitim verebilirler. Bu hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin eğitimden keyif almasının önüne geçebilir. Belki daha da önemlisi, öğretmenler testte ölçülmeyen yaşam becerilerini ve üst düzey bilişsel yetkinlikleri öğretmeyi bir kenara bırakabilirler.
4. Okullar öğrencilerin test başarılarını ön plana koyarlarsa, öğrencilerin test ile ilgisi olmayan aktivitelerine ve derslerine ayrılan zamanı azaltabilirler ve bu uygulama öğrencilerin duygusal, sosyal ve akademik gelişimine olumsuz etki edebilir. Bazı okullar öğrencilerini teste hazırlamak için müfredatlarını yeniden planlayabilir, ders saatlerini değiştirebilir, ders yerine test hazırlığı yaptırabilir, akşam saatlerine veya hafta sonuna özel dersler koyabilirler. Böylece eğitimin amacı öğrencileri bir sonraki kademeye ve yaşama hazırlamaktan teste hazırlamaya doğru evrilir.

Bu sınavların yarattığı yıkımı şahsen binlerce öğrencide gözlemlemiş bir dekan ve rektör olarak yazdığım sonuçlardan da sadece 3 tanesini buraya alıntılıyorum:

- 3 üniversitede dekanlık yaptım ve birinci sınıflara üniversiteye giriş dersi verdim. Karşıma gelen öğrencilerin entellektüel sığılıkları ürkütücü seviyede. Müzik, sanat ve edebiyat ile ilgileri çok zayıf. Futbol izleme ve oyun oynama dışında hobileri ise neredeyse yok. Zombi kuşaklar yetiştiriyoruz! Neden diye sorduğumda öğrenciler “Hocam sınava hazırlanmaktan vakit mi kaldı?” diye sitem ediyorlar. Eşitlik sağlamak amacıyla kurgulanan merkezi sınavlar gerçekten eşitlik sağlamış ama maalesef asgari müştereklerde! Kabahat tabii ki öğrencilerde değil. Önce eğitim sisteminde, sonra bu sisteme teslim olan ailelerde!
- Merkezi standart sınavlar öğrencilerde çok ciddi bir deformasyona yol açıyor. Öğrenci ilkokuldan itibaren önemli hedeflere ulaşmak için çoktan seçmeli sınavları hem gerekli hem de -daha da kötüsü- yeterli görüyor. Dünyayı algılama biçimi değişiyor. Çözmesi istenen bir problemde beklentileri şunlar: problem kısa olmalı (bir veya iki cümle), problem çözmek için gereken tüm veriler verilmiş olmalı, veriler belirsiz olmamalı, gereksiz veri olmamalı, problemin 4 veya 5 farklı cevap alternatifleri olmalı ve bu cevaplardan sadece bir tanesi tartışılmaz bir şekilde doğru, diğerleri ise yanlış olmalı. Ama aslında dünyanın böyle olmadığını hepimiz biliyoruz. Son derece komplike bir dünyanın çok basitleştirilmiş ve tek boyuta indirilmiş bir resmini öğrenciye gösterip onu hayata hazırlamaya çalışıyoruz. Özellikle sosyal bilimlerde tek bir doğru cevabın olmayacağını öğrenci kavramakta güçlük çekiyor. Çünkü testler sayesinde çok önemli bazı becerilerini iyice törpülemişiz: belirsizliğe tolerans, varsayım yapabilmek, senaryo analizleri üzerinde çalışabilmek. Kanımca bu çok ciddi bir sorun ve test konusu açıldığında pek sözü edilmeyen bir zarar. Çoktan seçmeli testler sayesinde öğrencileri

gerçek ile pek ilgisi olmayan aşırı basitleştirilmiş ve belirsizliklerden arındırılmış bir dünyaya hazırlıyoruz. Tam puan olsa neye yarar?

- Standart sınavlar için oluşturulan sosyal baskı ortamı öğrencilerde ciddi bir deformasyona yol açıyor. Bu sınavların “hayati” önemi olduğu sanılıyor, hem ailenin hem de öğrencinin üzerine inanılmaz bir sosyal baskı kuruluyor ve ailede huzur kalmıyor. Okul, öğretmen, arkadaş, akraba, komşu, bakanlık hep birlikte ülkenin gördüğü en büyük mahalle baskılarından birisini oluşturup aileleri ve öğrencileri eziyorlar. Bu baskı aile ve çocukların hayatlarını karartıyor. 8. sınıfta ve lise sonda hatta öncesinde gençler ne gezmekten ne sinemaya gitmekten keyif alabiliyorlar, hep suçlu hissediyorlar. Bu süreçte öğrenci belirgin bir kişilik bozulması yaşıyor, hatta bir bakıma insanlıktan çıkıyor. Saydığım bir lise müdürünün tabiri ile “sevgi, saygı, dürüstlük, dostluk, risk alma, açık fikirlilik, empati, dönüşümlü düşünme, merhamet, özgüven, hoşgörü, cesaret, sebat, vizyon, iletişim ve benzeri değer ve karakter özelliklerinin neredeyse tamamı anaokulundaki çocuklarda doğal bir şekilde varken, lise mezunlarında neredeyse hiçbiri kalmamakta. Okul-aile-sistem, hep birlikte başarıyoruz bunu”.

Yeni TEVİTÖL’ün tanıtıldığı görsellerde yer alan ve kulağa hoş gelen birçok kavram (kültür, sanat, değerler, araştırma, tasarım, sosyal sorumluluk vs.) ile 12. sınıfta öğrencileri sınav makinasının dişlileri arasına atmak arasında en ufak bir ilişki yok. Bu işi yapan, hem de çok iyi yapan yüzlerce özel lise var. 21. yüzyıl ekonomisinin gerektirdiği “akıllı yaratıcılar” bu sınav sistemine teslim olmayan okullardan çıkacak. “Türkiye’nin gerçekleri” söylemi havada kalıyor. Öğrenciniz üstün yetenekli ise tüm 12. sınıfı gerçek yaşamda hiçbir karşılığı olmayan bir sınava feda etmek son derece yanlıştır. Bu öğrenciler için haftada 4-8 saatlik bir teste hazırlık dönemi yeterli olacaktır. Zaten “eski” sistemde 12. sınıfın ikinci dönemi üniversite sınavına girecek öğrenciler için neredeyse tamamen sınav hazırlığına ayrılıyordu—yani eski sistemde üniversite sınavında girecek öğrenciler dışlanmıyordu. Yeni sistemi önerenler sınavda başarılı olan eski mezunlar ile konuşmuş olsalardı 12. sınıfın tamamını sınav hazırlığına ayırmazlardı.

Üzülerek söylüyorum ki, yeni TEVİTÖL programının içi boş ve yöneldiği yön de kanımca yanlış. Bunu uygulamayı başarırlar ise, TEVİTÖL kesin bir şekilde sıradanlaşacaktır. Sıradan bir Fen Lisesine dönüşecek şehir dışındaki bir özel okula öğrenci bulmakta zorlanılırsa da hiç şaşırılmayacağım. Keşke “ben demiştim” yerine “yanılmışım” diyebilsem ama en geç iki yıl içinde çok hazin bir tablonun bizi beklediğini düşünüyorum.

Erhan Erkuş, 26 Nisan 2018

Dipnot: Bugün velilere gönderilen bir mektupta şu ibareyi gördüm:

“TEVİTÖL’de kayıtlı öğrencilerimiz için yurt dışı hazırlığı kaldırılmayacak, farklı bir yapılanmayla devam edecektir: IB programı yerine AP (Advanced Placement) programı uygulanacaktır.”

AP ile IB’nın bence benzeri programlar değildir. IB’nin ne olduğunu TEVİTÖL 4 yazısında anlatmıştım. Özetle, IB bir misyonu ve değer bazlı bir felsefesi olan, 6 akademik alanı kapsayan, bu alanların yanında araştırmayı ve sosyal faydayı vurgulayan bir programdır ve sonunda merkezi sınavlar ile bir diploma verilir. AP ise Amerika’daki College Board tarafından geliştirilen ve bazı üniversite derslerinin liselerde alınmasını sağlayan bir programdır. Öğrenci bir tek AP dersi bile alabilir. Öte yandan IB diploması öğrencinin kazanımları belirli olan 6 farklı alanda belirli bir seviyeye ulaştığını kanıtlar. Daha fazla bilgi için şuraya bakabilirsiniz: <https://blog.prepscholar.com/whats-better-for-you-ib-or-ap>